

Örnsköldsviks kommun
kommunen@ornskoldsvik.se

2023-03-03

1 (20)

Dnr- SI 2022:10150

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning på
Sundskolan i Örnsköldsviks kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Sundskolan avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. Kvalitetsgranskningen ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. Inom varje område bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens kvalitetskriterier *i hög utsträckning*, *i flera delar* eller *i låg utsträckning*. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna *i låg utsträckning* eller *i flera delar* anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna *i hög utsträckning* begär inte Skolinspektionen någon redovisning men kan ge framåtsyftande kommentarer i beslutet.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att kvalitetskriterierna uppfylls vid Sundskolan i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i *hög utsträckning* skolans utveckling.

Undervisning

Undervisningen främjar i *hög utsträckning* elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i *flera delar* för att utbildningen ska präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver arbeta för att skapa en samsyn på skolan kring strategier och förhållningssätt i syfte att skapa en lärandemiljö som präglas av trygghet.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges i *flera delar*, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver ge lärarna förutsättningar att samverka och kvalitetssäkra sin bedömning och betygssättning med andra lärare i olika forum.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **27 oktober 2023** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redovisningen skickas via e-post, till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se eller per post till, Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr SI-2022:10150) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömning för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-6 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn på Sundskolan leder och styr i *hög utsträckning* skolans utveckling.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är att rektorn och biträdande rektorn skaffar sig en god nulägesbild av hur verksamheten bedrivs och

fungerar. Skolans täta uppföljningar av verksamheten och elevhälsans aktiva deltagande i analysarbetet med tydligt fokus på tidiga insatser är faktorer som bidrar till en god utveckling av verksamheten. Jämställdhetsfrågor är ofta på agendan och föremål för vissa kompetensutvecklingsinsatser. Rektorn och den biträdande rektorn skapar goda möjligheter för lärarna att samverka kring undervisningen inom respektive arbetslag. Rektorn styr verksamheten genom en tydlig organisation och mötesstruktur. Rektorn ser till att obehöriga lärare tas om hand och introduceras av kolleger i arbetslaget och i den årskurs de ska arbeta i. Behovet har dock inte funnits i närtid då skolenheten har en relativt hög andel legitimerade lärare och behovet av vikarier tillgodoses inom skolenheten.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer, observationer och dokumentstudier.

Uppföljning, analys och förbättringsåtgärder

Skolinspektionens granskning visar att skolans resultat och måluppfyllelse följs upp regelbundet och att rektorn och den biträdande rektorn skaffar sig en god nulägesbild av hur verksamheten bedrivs och fungerar. De analyser som görs leder till väl avvägda utvecklingsåtgärder som visar sig ha lett till förbättrade resultat och en utveckling av verksamheten.

Skolledningen får nulägesbilden genom regelbundna möten med personalen utifrån kontinuerliga avstämningar med personalen i arbetslag, elevhälsa och trygghetsteam samt genom screeningar, bedömningsstöd och resultat av enkäter som besvaras av såväl elever som personal och vårdnadshavare. Rektorn och biträdande rektorn diskuterar resultaten med speciallärare, specialpedagog samt lärare om vilka anpassningar som behövs och hur resurser behöver fördelas och omfördelas. Klassgenomgångar genomförs en gång per termin där rektorerna tillsammans med speciallärare och specialpedagog och lärare reflekterar över hur verksamheten kan utvecklas för att möta elevernas behov och för att öka måluppfyllelsen. Avstämningar och analyser görs i ett digitalt system som både rektorer och lärare har tillgång till. Trygghetsteamet träffas varje vecka där såväl trivselenkäter som skolgårdskartläggningar analyseras och rastaktiviteter planeras och utvärderas.

Slutsatserna av de diskussioner som förts har lett till en rad prioriteringar och utvecklingsinsatser. Bland annat har man konstaterat behovet av och vidtagit åtgärder för att förbättra den fysiska miljön i skolan. Detta i syfte att skapa likvärdig tillgång till utrustning och material i alla klassrum och på så sätt skapa en lugn miljö som stöttar inlärning. Successivt har man också infört ett trelärarsystem i varje årskurs bestående av

två klasser, vilket underlättar ett flexibelt nyttjande av personella resurser. Arbete pågår med att förfina trelärarsystemet genom att med stöd av speciallärare och specialpedagog hitta strukturer för hur man bäst ger eleverna ett aktivt lärarstöd. Fokus har lagts på att förbättra pojkarnas resultat, eftersom man har sett att pojkarnas resultat är lägre än flickornas¹.

Utvecklingsinsatser görs i form av kompetensutveckling och inspiration exempelvis utifrån föreläsningar och läsning av litteratur kring språkstörning och trauma, kring relationellt ledarskap och kring hur pojkar ska fås att prestera bättre i skolan. Samtal har förts i arbetslagen utifrån detta, vilket har lett till en ökad medvetenhet om skillnader mellan pojkars och flickors lärande och måloppfyllelse. Det har i sin tur medfört en del förändringar i upplägg av undervisningen såsom exempelvis att ha kortare genomgångar och att arbeta mer med digitalt skrivande. Man nyttjar också elevhälsans olika professioner för insatser och handledning av olika slag, såväl skolans specialpedagog och speciallärare som kommunens stödteam och Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM). Ett referensbibliotek håller på att byggas upp med ny aktuell litteratur utifrån identifierade utvecklingsområden.

Effekterna av de vidtagna åtgärderna följs upp och utvärderas genom de täta uppföljningar som görs vad gäller elevernas progression. Insatserna revideras vid behov. Av resultaten att döma har insatserna gett effekt. Av Skolverkets officiella statistik framgår att andelen elever i årskurs 6 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen har ökat under de senaste tre åren från drygt 73 procent läsåret 2019/20 till drygt 90 procent läsåret 2021/22. Av de nationella proven i matematik i årskurs 3, som genomfördes under samma läsår framgår att samtliga elever uppnått kravnivån i alla delprov utom ett, där andelen var 98 procent, vilket är bättre än resultaten i kommunen och i riket². Även i de nationella proven i svenska visar resultaten för årskurs 3 att Sundskolans elever i flera av delproven har uppnått kravnivån i högre grad än vad som är fallet i kommunen och riket³. För elever i årskurs 6 visar resultaten på de nationella proven läsåret

¹ Av Skolverkets officiella statistik för läsåret 2021/22 framgår att flickorna i årskurs 6 i så gott som samtliga ämnen uppnår en högre genomsnittlig betygspoäng än pojkarna. I vissa ämnen är skillnaderna stora, till exempel i historia och i svenska där skillnaden är 2,2 betygssteg. Det finns dock enstaka exempel på ämnen där pojkarna uppnår en högre genomsnittlig betygspoäng, vilket är fallet i matematik där pojkarna uppnår en genomsnittlig betygspoäng på 14,5 medan flickorna uppnår 12,9.

² Det nationella provet i matematik består av sju delprov. Endast i ett delprov, Skriftliga räknemetoder – addition och subtraktion, visar resultatet att 97,9 procent av eleverna har uppnått kravnivån. I de övriga sex delproven har 100 procent av eleverna uppnått kravnivån.

³ Av Skolverkets officiella statistik framgår att i sex av åtta delprov har en högre andel av Sundskolans elever uppnått kravnivån i alla ämnen jämfört med vad som är fallet i riket.

2021/22 att Sundskolans elever i både matematik och svenska har uppnått högre provbetyg än vad som är fallet i kommunen och riket. I engelska är provresultatet i nivå med rikets resultat. När det gäller den genomsnittliga betygspoängen kan man också konstatera att pojkarnas resultat har ökat i flera ämnen jämfört med föregående läsår⁴.

Jämställdhetsarbete

Skolinspektionens granskning visar att skolledningen tillsammans med personalen bedriver ett gott jämställdhetsarbete på skolan. Elevers lika rättigheter och möjligheter oberoende av könstillhörighet är vanligt förekommande samtalsämnen bland skolans personal och behandlas inom ramen för undervisningen. Medvetenheten hos personalen är hög om det självklara i att flickor och pojkar ska ha samma möjligheter och villkor när det gäller utbildning, studieval och personlig utveckling.

Utifrån att det har visat sig att skillnaderna i resultat har varit stora mellan pojkar och flickor har ett utvecklingsarbete initierats för att fokusera på skillnaderna mellan pojkars och flickors lärande, vilket har lett till en ökad medvetenhet. Rektorerna berättar att skolan inte har någon framtagen jämställdhetsplan, men att jämställdhetsarbetet är involverat i skolans värdegrundsarbete. Rektorerna, elevhälsan och trygghetsteamet har deltagit i kommunens utbildning "Ö-vik fritt från våld", som startade för några år sedan och där frågor om allas lika värde även ur ett könsperspektiv behandlas. Rektorerna uttrycker en önskan om att all personal bör få ta del av utbildningen för att frågorna på ett än tydligare sätt ska kunna genomsyra hela verksamheten. De ser ett behov av att förväntningarna på pojkarna behöver öka och även ett behov av att granska de normer som råder i bemötandet mot pojkar och flickor. Lärarna säger i intervju att frågor om jämställdhet är levande och att de ofta pratar med varandra och med eleverna om könsroller, språkbruk och stereotypa attityder gentemot pojkar och flickor. De betonar att jämställdhetsarbetet ingår i värdegrundsarbetet. Även elever säger i intervjuer att de inte uppfattar någon skillnad i hur pojkar och flickor behandlas och bemöts.

⁴ Av Skolverkets officiella statistik framgår att pojkarnas genomsnittliga betygspoäng har ökat i 13 av 17 ämnen jämfört med läsåret 2020/21.

Ledning och organisation

Granskningen visar att rektorn skapar goda förutsättningar för lärarna att samverka och lära av varandra, ett arbete som ger avtryck i undervisningen. Skolan är organiserad i två större arbetslag; ett för förskoleklass⁵ till årskurs 3 och ett annat för årskurserna 4–6. Arbetslagen leds av var sin arbetslagsledare, som ansvarar för att föra information mellan arbetslag och rektor och som också leder arbetslagsträffar varje vecka. Samsyn kring arbets- och förhållningssätt samt möjligheter för kollegialt lärande finns framför allt inom respektive arbetslag. Lärarna arbetar i trelärarsystem, där tre pedagoger ansvarar för undervisningen i respektive årskurs bestående av två klasser. Det innebär också en tät samverkan mellan de tre lärare som ingår i det mindre arbetslaget för varje årskurs.

Rektorn, biträdande rektorn, specialläraren och specialpedagogen utgör skolans ledningsgrupp och träffas varje vecka för dialog om olika organisatoriska frågor och för elevärenden. Elevhälsans alla kompetenser finns på plats varje tisdag och har då träffar med rektorn och biträdande rektorn, varannan vecka för årskurserna 1–3 och varannan vecka för årskurserna 4–6. Varannan vecka är det också utvecklingskonferens i de båda större arbetslagen, där lärarna i respektive arbetslag arbetar med sina utvecklingsområden oftast under ledning av arbetslagsledaren eller en av förstelärarna. Det finns ingen tid avsatt för samverkan mellan de båda arbetslagen, men det finns möjlighet att träffas skolövergripande vid gemensamma verksamhetsutvecklingsdagar och studiedagar.

Av granskningen framgår vidare att obehöriga lärare tas emot av sina kolleger i arbetslagen och i den årskurs där de ska arbeta. Sundskolan har en relativt hög andel lärare med legitimation och utbildning för den undervisning de bedriver. Det är inte vanligt att det anställs obehöriga lärare och om så sker ser rektorn till att de lärare som undervisar i samma årskurs tar hand om, introducerar och stödjer den obehöriga läraren i arbetet.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan *i hög utsträckning* uppfyller kvalitetskriterierna inom området.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen

⁵ Förskoleklassen ingår inte i denna granskning

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 5 Kursplaner

Skolinspektionens bedömer följande: Undervisningen främjar i *hög utsträckning* elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Sammanfattande motivering

Granskningen visar att eleverna får en varierad undervisning som anpassas efter deras förutsättningar och behov. Undervisningen utgår från läroplanens och kursplanernas mål även om det varierar i vilken mån mål och syfte tydliggörs för eleverna. Lärarna hjälper eleverna att komma igång med uppgifter och att bibehålla sitt intresse. Eleverna har till viss del möjlighet att påverka innehåll och arbetssätt i undervisningen, vilket bidrar till att skapa engagemang. Det finns struktur och logisk följd i upplägget av lektioner.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer, observationer och dokumentstudier.

Målfokus, variation och lärarstöd

Skolinspektionens granskning visar att undervisningen är övervägande varierad och välstrukturerad. Lärarna ger eleverna ett aktivt lärarstöd under lektionerna och undervisningen tar sin utgångspunkt i läroplanens och kursplanernas mål.

Skoldagarna startar ofta med att eleverna läser valfri bok under cirka 15 minuter för att därefter övergå till att läraren berättar hur skoldagen ser ut, ibland med hjälp av bildstöd, framför allt i de lägre årskurserna. De enskilda lektionerna inleds vanligen med att lärarna skriver på tavlan vilka moment som lektionen ska innehålla och i vilken ordning momenten ska göras. Det finns en logisk följd i de moment som avhandlas under lektionerna. Undervisningen är i många fall varierad och välstrukturerad. Undervisningen innehåller en växling mellan olika arbetsuppgifter, vilket också bekräftas i observationer och i intervjuer med eleverna. Lärarna skapar variation i både innehåll och arbetssätt, men det kan variera beroende på ämne och lärare.

Det råder goda relationer mellan elever och de vuxna i klassrummen och eleverna förefaller vara väl införstådda i hur undervisningen bedrivs och vad de kan förvänta sig. Lärarna finns till hands och hjälper elever att komma igång med sina uppgifter och stimulerar eleverna att bibehålla sitt engagemang. Eleverna tar sig intresserat an de uppgifter de får, även om koncentrationen hos eleverna kan minska allteftersom lektionen

närmar sig sitt slut. Det är vanligt att läraren under en längre lektion lägger in en aktivitet som innebär att eleverna får röra på sig fysiskt. Det kan vara att härma rörelser på en film som spelas upp eller att röra sig till musik. Sådana inslag används som rörelsepauser under lektioner för att ge eleverna möjlighet att skaffa sig ny energi för att därefter kunna koncentrera sig på det fortsatta skolarbetet.

Stimulans och anpassning av undervisningen

Skolinspektionens granskning visar att undervisningen anpassas utifrån elevers olika behov och förutsättningar. Elevehälsan har ett tätt samarbete med lärarna och kan på olika sätt bidra till att hitta lämpliga anpassningar vid behov. Klassrummen är utrustade med olika hjälpmedel som eleverna förefaller vana vid att använda när de jobbar. Det kan handla om skärmar, hörselkåpor, avskild placering i klassrummet eller andra former av kompensatoriska hjälpmedel. I vissa klassrum har man också med hjälp av skärmar avdelat några mindre utrymmen som elever kan välja att sitta i när de ska arbeta koncentrerat. Utrymmena är inbjudande och ändamålsenligt inredda för att skapa flera rum i rummet. Trelärarsystemet som är infört i alla årskurser gör också att det vanligen finns en lärarresurs att tillgå vid behov, även om systemet är olika utformat i de olika årskurserna. Rektorerna uttrycker i intervju att det finns behov av att ytterligare förfinas systemet för att än bättre kunna tillgodose elevernas behov. Av de observationer av undervisningen som Skolinspektionen gjort framgår att eleverna vanligen arbetar med samma uppgifter, men det finns alltid ytterligare uppgifter att ta till om några elever blir klara.

Lärarna visar på olika sätt att de har höga förväntningar på elevernas förmåga vilket bidrar till att stärka elevernas självförtroende och motivation att lära. Eleverna uttrycker i intervjuer att "lärarna är bra, att de är bra på att lära ut". Eleverna säger vidare att lärarna ger dem roliga och utmanande arbetsuppgifter och att vissa lärare är riktigt bra på att göra undervisningen intressant. Det är när lärarna "tänker utanför boxen" och hittar nya sätt att arbeta på eller när de försöker hitta ingångar till olika moment med hjälp av något som eleverna är intresserade av. Eleverna uttrycker också att lärarna "skojar till det ibland, så att det blir extra roligt". Lärarna poängterar hur viktigt det är att läraren är glad och positiv och själv visar intresse och entusiasm för det som undervisningen ska behandla.

Lärarna ger ofta eleverna uppmuntrande kommentarer när de går runt i klassrummet och stöttar och hjälper eleverna komma igång och bibehålla intresse för uppgifterna. Det är vanligt att lektioner avslutas med att läraren berömmar eleverna för deras arbetsinsats.

Elevernas delaktighet

Granskningen visar att lärarna vid Sundskolan tar vara på elevernas synpunkter på undervisningen. Det kan ske då och då när lektioner utvärderas med hjälp av "tumme upp, åt sidan eller tumme ner". Ibland får eleverna skriva kort på en post-it-lapp och ibland har lärarna individuella samtal med eleverna. Eleverna får ibland önska innehåll och arbetssätt och lärarna försöker tillgodose önskemålen, men inom ramen för vad som är möjligt. Ramen definieras av lärarna utifrån de nationella målen och det centrala innehållet men eleverna kan ofta påverka exempelvis om de vill arbeta enskilt, i par eller i grupp. Det förekommer också tillfällen när eleverna får reflektera över svåra frågor där svaret inte alltid är helt tydligt, till exempel i förhållande till aktuella händelser när det gäller yttrandefrihet och tryckfrihet. Granskningen visar vidare att eleverna också tränas i demokratiska arbetssätt i regelbundna klassråd och i elevråd. Elevrådet leds av rektorn och där deltar två elever ur varje årskurs 3–6.

Eleverna ges återkommande möjligheter att själva reflektera över sitt eget lärande, dels i undervisningen och i samband med den formativa bedömningen som görs av lärarna, men också i samband med utvecklingssamtalen. Inför utvecklingssamtalen får eleverna själva fundera över vad de lyckas bra med och vad de behöver arbeta mer med. Det finns också en ambition hos lärarna att försöka hitta tillfällen för individuella och mer informella pratstunder med elever i samband med raster eller när tillfälle bjuds helt aporopå. Lärarna visar höga förväntningar på elevers förmåga att ta ansvar för sitt eget lärande när de uppmanar eleverna att till exempel "kompisrätta" uppgifter och tillsammans fundera över vilka lösningar som kan komma ifråga innan de frågar läraren och de pratar ihop sig i klassen.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan i *hög utsträckning* uppfyller kvalitetskriterierna inom området.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionens bedömer följande: Skolan arbetar i *flera delar* för att utbildningen ska präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men att utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är att lärarna arbetar metodiskt och långsiktigt inom sina respektive arbetslag för att skapa studiero i klassrummen. Även när det gäller trygghetsarbetet arbetar man inom sina arbetslag för att skapa en trygg miljö för eleverna i skolan. Arbetet tar sin utgångspunkt i olika kartläggningar av situationen och analyser av skolans trygghetsteam. Skolans lokaler är begränsande i arbetet med att skapa en samsyn och gemensamma förhållningssätt, då de båda stadierna är avskilda från varandra och samarbetar i liten utsträckning.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer, observationer och dokumentstudier.

Arbetet för att skapa studiero och en lugn miljö

Granskningen visar att lärarna arbetar metodiskt och långsiktigt för att skapa studiero i sina klassrum så att eleverna kan arbeta utan att bli störda. Av intervjuer och enkätsvar, såväl Skolinspektionens enkät⁶ som kommunens egna, att döma har studieron framför allt i de högre årskurserna inte varit den bästa under ett antal år, varför skolan i sitt kvalitetsarbete också har identifierat just studieron som ett utvecklingsområde.⁷ I intervjuer med lärare och rektorer lyfts att den fysiska miljön inte gynnar en god studiero, mycket på grund av lokalernas utformning och den trångboddhet som råder på grund av ökande elevantal.

Kompetensutvecklingsinsatser har gjorts i form av föreläsningar och diskussioner kring relationellt ledarskap i syfte att ge ytterligare kunskaper om hur man som lärare kan möta eleverna och skapa relationer för att förbättra såväl studiero som trygghet på skolan. De insatser man ser behov av är att fortsätta skapa goda relationer med eleverna, att göra dem mer delaktiga, att få dem att förstå att de är varandras arbetsmiljö och att alla måste hjälpas åt för att skapa en god arbetsro. Detta är ett pågående och kontinuerligt arbete, som enligt både elever och lärare har gett effekt det senaste året.

⁶ Skolinspektionen genomför Skolenkäten som en del av granskningen av skolverksamheten i landet. Enkäten riktar sig till elever, föräldrar och pedagogisk personal och genomförs löpande med tvåårsfrekvens för alla skolor. För alla frågor i enkäten beräknas ett snitt för referensgruppen. Skalan är 1-10 där ett högt indexvärde indikerar en positiv uppfattning. Enkätresultaten finns på webbplatsen <http://www.skolverket.se> under fliken "Skolutveckling".

⁷ I Skolenkäten som genomfördes under vårterminen 2022 har elever i årskurs 5 skattat variabeln Studiero till ett indexvärde på 3,7. Indexvärdet för Örnsköldsviks skolor sammantaget och för samtliga medverkande skolenheter i riket är 5,6. Även den pedagogiska personalen har skattat variabeln Studiero lägre (5,8) än vad som är fallet i Örnsköldsviks kommun (6,6) och i samtliga medverkande skolenheter i riket (7,0).

Det trelärarsystem som numera är infört i alla årskurser är ett förebyggande steg också för att skapa en högre grad av studiero, i och med att det finns fler lärare i klassrummet till hands för eleverna. Ett annat steg är de insatser som görs för att förbättra den fysiska miljön i och utanför klassrummen. Ytterligare ett steg är de kompensatoriska hjälpmedel som man har köpt in för att se till att alla klassrum har likvärdig tillgång till material och utrustning. Enligt rektorn och lärarna är det insatser som ska följas av ytterligare insatser för att utveckla såväl den sociala som den pedagogiska lärmiljön.

De observerade lektionerna visar att det råder god studiero på många lektioner, även om det ibland kan bli rörigt och stimmigt. Det händer framförallt när ett moment ska övergå till ett annat och elever behöver hämta nytt material, när arbetsuppgifterna kräver diskussioner i grupp eller aktiviteter som innebär att eleverna tillfälligt måste lämna klassrummet. Lärarna visar på olika sätt när de tycker att ljudnivån måste dämpas, metoder som eleverna ser ut att vara införstådda med och som ger önskad effekt.

Det trygghetsskapande arbetet

Av granskningen framgår att skolenheten bedriver ett aktivt arbete för att skapa trygghet på skolan. Av Skolinspektionens enkät framgår att såväl elever som lärare och vårdnadshavare har uppskattat variabeln *Trygghet* lägre än vad skolenheter i Örnsköldsviks kommun och medverkande skolenheter i riket har gjort⁸. Kommunens egna enkäter visar å sin sida att de flesta elever känner sig trygga i skolan, men att det finns några elever som inte känner sig trygga och som upplever sig kränkta. Skolans lokaler lyfts i många intervjuer som begränsande i arbetet med att skapa en samsyn och gemensamma förhållningssätt. De båda stadierna är avskilda från varandra och samarbetar i liten utsträckning. Situationen på skolan kan upplevas som att det är ”två skolor i skolan”. Dessutom är skolgården vidsträckt och det krävs mycket personal för att ha full uppsikt över eleverna på rasterna.

Skolan har under året vidtagit ett antal åtgärder för att förbättra känslan av trygghet, såsom att fritidshemmet numera håller i planerade rastaktiviteter, med en rastbod där elever turas om att låna ut utrustning för lek och spel. Det görs också skolgårdskartläggningar och elevenkäter för att fånga elevernas upplevelse av trygghet. Det finns resurspersoner ute på skolgården vid skolstart och runt klassrummens entrédörrar. Ordningsreglerna med konsekvenstrappa har uppdaterats

⁸ Av Skolinspektionens enkät framgår att eleverna i Sundskolan har värderat variabeln *Trygghet* till ett indexvärde på 7,5 jämfört med 8,5 i såväl kommunens skolor som i riket. Den pedagogiska personalen skattar

tillsammans med eleverna och kommunicerats med vårdnadshavare. Rutinerna kring kränkingsanmälningar har förtydligats då vissa brister i utredningar och dokumentation av anmälningarna har identifierats. Skolans trygghetsteam träffas varje vecka. I deras uppdrag ligger också att analysera enkätresultat och skolgårdskartläggningar och föreslå insatser för att stärka tryggheten på skolan.

Enligt rektorn har många av de gruppstärkande aktiviteter som skolan har genomfört tidigare år legat nere på grund av pandemin. Nu är planen att de aktiviteterna ska aktualiseras igen, till exempel ett återinförande av den så kallade Nyängetdagen där äldre elever arrangerar aktiviteter för yngre elever och där alla deltar i mixade grupper. Förhoppningen är att det ska leda till utvecklandet av ett faddersystem som i sin tur ska stärka "vi-känslan" på skolan.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver arbeta för att skapa en samsyn på skolan kring strategier och förhållningssätt i syfte att skapa en lärandemiljö som präglas av trygghet.

Granskningen visar att det pågår ett arbete i de olika arbetslagen på skolan för att förbättra såväl tryggheten som studieron på skolan. Det har under det senaste året gett viss positiv effekt, men Skolinspektionen ser behov av att rektorn och lärarna arbetar för att skapa en samsyn på skolan kring strategier och förhållningssätt för att försäkra sig om att eleverna får en studiemiljö som gynnar deras upplevelse av trygghet och god studiemiljö.

Trygghet i skolan är inte bara ett mål i sig, utan också en förutsättning för att eleverna ska inhämta och utveckla nödvändiga kunskaper och värden⁹. Elevers rätt till en trygg lärandemiljö är en likvärdighetsfråga, då den har konsekvenser för möjligheterna att uppnå samtliga nationella mål. Skolinspektionens enkäter visar att det finns en tydlig samvariation mellan elevers trygghet och hur de i övrigt uppfattar skolan. Otrygga elever har en mer negativ bild av skolarbetet jämfört med trygga elever¹⁰.

Skolor som arbetar förebyggande med frågor knutna till den pedagogiska miljön, såsom sociala relationer och en positiv skolmiljö ger sina elever bättre förutsättningar

⁹ Prop. 2009/10:165, *Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet*, s 319.

¹⁰ Skolinspektionen (2017d) *Skolenkäten 2015-2016: Resultat från elever i årskurs 9*, Stockholm: Skolinspektionen, s. 10.

att nå goda resultat. Rädda, otrygga elever har svårare att ta in ny kunskap, inte minst i de fall där rädsla och otrygghet leder till frånvaro i skolan¹¹.

För att åstadkomma en miljö på skolan där utbildningen präglas av trygghet och studiero krävs att det finns fungerande forum för lärarna att diskutera och komma överens om gemensamma strategier och förhållningssätt. För rektorn är lärarnas upplevelse av hur detta arbete fungerar en viktig utgångspunkt för reflektion och omprövning. Det handlar ytterst om att fånga och förstå den skolkultur som råder, och att arbeta för en sådan där det bedrivs ett gott förebyggande arbete men också att det finns ett gemensamt förhållningssätt för hur ordningsstörningar ska hanteras om de uppstår¹².

Skolinspektionen rekommenderar rektorn att arbeta för att skolans personal ska diskutera och enas om gemensamma strategier och förhållningssätt i det trygghetsskapande arbetet. Det innebär att rektorn kan behöva skapa forum där all skolans personal kan mötas för att diskutera och komma överens om sådana strategier och förhållningssätt. Det gäller inte bara för lärare i de båda arbetslagen utan även för elevhälsa, trygghetsteam och personal i fritidshem. I ett sådant arbete bör också eleverna involveras för att fånga deras syn på hur det trygghetsskapande arbetet kan utvecklas och upprätthållas.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr22, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionens bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges *i flera delar*, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är att rektorn följer upp och analyserar lärarnas bedömningar och betygssättning och har god överblick över vilka bedömningar som görs och vilka betyg som sätts. Granskningen visar att lärarna diskuterar sina bedömningar med sina kolleger i arbetslagen men att

¹¹ Skolinspektionen (2015) *Trygghet: Fördjupad analys av skolenkäten*, Stockholm: Skolinspektionen, s. 3.

¹² Skolinspektionen (2016c) *Skolans arbete med att säkerställa studiero – det räcker inte att det är lugnt, eleverna måste lära sig något också*, Stockholm: Skolinspektionen, s. 16.

det inte finns inplanerade forum där lärare kan diskutera sina bedömningar med andra lärare.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer och dokumentstudier.

Rektorns uppföljning och analys av lärarnas bedömningar och betygsättning

Granskningen visar att rektorn följer upp och analyserar lärarnas bedömningar och betygsättning. Rektorn har god överblick över vilka bedömningar som görs och vilka betyg som sätts. Specialläraren och specialpedagogen deltar aktivt i analyserna av bedömningarna. Det som rektorn har identifierat är att pojkarnas omdömen generellt ligger lägre än flickornas. Det är vanligare att flickorna får omdömet "mer än godtagbara kunskaper", vilket enligt rektorn överensstämmer väl med de screeningar, bedömningsstöd och nationella prov som gjorts. I ämnen där det inte finns den typen av kartläggningar är det svårare att dra slutsatser. Vissa lärare ger enbart omdömet "godtagbara kunskaper" i årskurser och ämnen där det inte finns angivna kriterier för bedömning. Det kan, enligt rektorn, bero på en osäkerhet hos de enskilda lärarna och drar därför slutsatsen att det finns ett behov av att göra insatser och utveckla arbetet kring bedömning och betygsättning, till exempel hur elevernas kunskaper kan mätas och hur de förhåller sig till de kriterier för bedömning av kunskaper som finns i kommande årskurser. Rektorn uttrycker farhågor om att skolans lärare kanske är "hårdare" än andra skolor i sin bedömning av elevernas kunskaper.

Av granskningen framgår att överensstämmelsen mellan nationella provresultat och betyg ofta är stor men lärarna ibland sätter ett lägre betyg än vad det nationella provet visar. Att döma av Skolverkets statistik för läsåret 2021/22 har en betydligt högre andel elever i Sundskolan fått ett lägre betyg i engelska i årskurs 6 än vad provet visade jämfört med Örnsköldsviks kommun och riket.¹³ Särskilt stor är skillnaden för pojkar.¹⁴ I matematik visar statistiken att ingen elev på Sundskolan har fått ett högre betyg än vad provresultatet visade, medan det i kommunen är 16 procent som fått ett högre betyg och i riket 22 procent. För flickorna på Sundskolan överensstämmer betyg och provbetyg i matematik till 100 procent, medan 20 procent av flickorna i kommunens skolor har fått ett högre betyg än vad provresultatet visade. I riket är motsvarande andel 24 procent. Detta faktum har inte varit föremål för diskussion på skolan.

¹³ Enligt Skolverkets statistik har 31 procent av Sundskolans elever fått ett lägre betyg i engelska än vad provresultatet visade - jämfört med Örnsköldsviks kommuns 20 och rikets 18 procent.

¹⁴ För pojkar är skillnaden särskilt stor: Sundskolan 35 procent, Örnsköldsviks kommun och riket båda 20 procent.

Rektorn planerar inför kommande vår att konferenstid ska ägnas åt bedömning och betygsättning och mer diskussioner om likvärdig bedömning.

Förutsättningar för att säkerställa likvärdig bedömning

Granskningen visar att rektorn till viss del ger förutsättningar för lärare att kvalitetssäkra sina bedömningar och sin betygsättning. Lärarna gör sina bedömningar framför allt i samråd med varandra i arbetslaget. Stor hänsyn tas till resultat på nationella prov, bedömningsstöd och särskilda bedömningar i samråd med speciallärare i enlighet med garantin för tidiga insatser.

Granskningen visar att det inte finns andra tider avsatta för bedömningsdiskussioner än de eftermiddagar som används för utvecklingskonferenser. Där har innehållet varierat under läsåret men mestadels handlat om att implementera de nya kursplanerna. Av intervjuer med lärarna framgår att de inte har inplanerade bedömnings- och betygskonferenser på skolan, men att det sker många informella möten i arbetslagen, där bedömningsfrågor diskuteras. Under året har skolans screeningplan utvecklats för att den ska kunna vara ett underlag för bedömning i svenska, svenska som andraspråk och i matematik. Lärarna har också haft en studiedag som har ägnats åt sambedömning. Under kommande vår är planen att utvecklingskonferenserna ska behandla bedömning och betygsättning samt tolkningen av de nya kriterierna för bedömning av kunskaper samt de nya betygsriterierna.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver ge lärarna förutsättningar att samverka och kvalitetssäkra sin bedömning och betygsättning med andra lärare i olika forum.

Granskningen visar att rektorn har god kontroll på vilka bedömningar som görs och vilka betyg som sätts och har i sina analyser med lärare, specialpedagog och speciallärare identifierat att det kan finnas ett visst mått av osäkerhet i de bedömningar som lärarna gör. Bedömningsdiskussioner sker informellt i arbetslagen och det finns planer på att under våren ägna utvecklingskonferenser åt bedömning och betygsättning. Det finns dock inte återkommande tider specifikt avsatta för lärare att kvalitetssäkra sina bedömningar med hjälp av andra lärare.

Betygsättning är en komplex praktik och för att lärare ska kunna göra professionella bedömningar behöver lärare ges förutsättningar att kvalitetssäkra sin betygssättning på olika sätt och med hjälp av andra lärare, både inom och mellan skolor. Rektorn har

en betydelsefull roll för att skapa dessa förutsättningar. Rektorn behöver se till att lärare får tid och möjlighet att tillsammans med kollegor diskutera hur de allsidigt kan utvärdera elevernas kunskaper vid bedömning och betygssättning, hur de kan utforma ändamålsenliga bedömningssituationer och hur de kan bedöma olika elevprestationer. Ibland behöver huvudmannen bistå rektorn med att organisera arbetet mellan skolenheter, exempelvis om lärare saknar ämneskollegor inom skolenheten. Detta kan ske genom att skapa mötesplatser, såväl fysiska som digitala¹⁵. Att diskutera bedömning och betygssättning med andra professionella bidrar till att bedömningen blir mer tillförlitlig och inte låter sig påverkas av till exempel lokala "traditioner" eller bedömningskulturer.

Skolinspektionen rekommenderar rektorn att se till att det finns förutsättningar för lärare att på olika sätt kvalitetssäkra sin bedömning och betygssättning. Hos rektorn ligger ett ansvar för att de bedömningar som görs av elevernas kunskapsutveckling och resultat är likvärdiga, det vill säga att elevernas kunskapsutveckling är bedömd på samma grunder och att bedömningarna utgår från kriterierna för bedömning respektive betygskriterierna. För att försäkra sig om att så är fallet behöver rektorn se till att det finns forum och avsatta tider för lärare att kvalitetssäkra sin bedömning och betygssättning på olika sätt med hjälp av andra lärare.

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av Veronica Bonivart Säfström, undervisningsråd.

Agnetha Burström, undervisningsråd, har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även utredarna Boa Drammeh och Eva Ahlman medverkat.

¹⁵ Skolverket allmänna råd *Betyg och betygssättning*, s. 23.

Bilaga 1: Underlag för bedömning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 12 lektionsobservationer.
- 2 gruppintervjuer med elever.
- 3 gruppintervjuer med lärare.
- En gruppintervju med skolans elevhälsa.
- En intervju med rektor och biträdande rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan dels den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska granska vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal punkter. Dessa punkter beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektorn arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan för att utbildningen ska präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet i omdömen och betyg? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte skolenheten den 24–25 januari, 2023. En digital intervju med skolans rektor och biträdande rektor genomfördes den 1 februari, 2023. Besöket genomfördes av Boa Drammeh och Agnetha Burström. Den digitala intervjun genomfördes av Jessica Kristoffersson och Agnetha Burström.

Sundskolan är en av 31 grundskolor i Örnsköldsviks kommun. Skolan har verksamhet för elever i förskoleklass upp till årskurs 6. I årskurserna 1-6 finns 277 elever och 26 lärare. Skolan leds av en rektor på 100 procent och en biträdande rektor på 50 procent.

Enligt officiell statistik för läsåret 2021/22 har skolenheten 12,4 elever per lärare att jämföra med kommunen som har 11 och riket som har 12,2. Andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen uppgår till 96 procent (88 i kommunen och 82 i riket). Andelen har varit relativt stabil strax över 95 procent under de senaste fyra åren. Andelen lärare med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne uppgår till 86 procent att jämföra med kommunen som har 77 och riket i stort som har 71 procent. Andelen elever som uppnått kunskapskraven i alla ämnen uppgår läsåret 2021/22 till 90 procent.
